

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/174/2016
Identifikačné číslo spisu: 2113234855
Dátum vydania rozhodnutia: 10.11.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:2113234855.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Emila Franciscyho a sudkyň JUDr. Daniely Sučanskej a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobkyne TM-PLUS, s.r.o. so sídlom v Dunajskej Strede, Trhovisko č. 235/7, IČO: 31444644, zastúpenej Mgr. Marekom Laktišom, advokátom so sídlom v Trnave, Mariánska č. 8, proti žalovaným 1/ P.B., bývajúcemu v S., 2/ P.B., bývajúcej v S., zastúpeným spoločnosťou Prosman a Pavlovič advokátska kancelária, s.r.o. so sídlom v Trnave, Hlavná č. 31, IČO: 36865281, o zaplatenie 3 488 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 14 C 66/2014, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 28. júna 2016 sp. zn. 26 Co 396/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie v časti smerujúcej proti výroku rozsudku Krajského súdu v Trnave z 28. júna 2016 sp. zn. 26 Co 396/2015 vo veci samej z a m i e t a; vo zvyšnej časti dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. mája 2015 č.k. 14 C 66/2014-130: a/ žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni do 30 dní spoločne a nerozdielne 3 148 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 9% ročne zo sumy 3 148 € od 21. decembra 2010 do zaplatenia, b/ žalobu vo zvyšku zamietol, c/ rozhodol o trovách konania. Súd prvej inštancie vychádzal z toho, že žalobkyňa a žalovaní 1/ a 2/ uzavreli kúpnu zmluvu datovanú 9. augustom 2010, ktorou nadobudli do podielového spoluvlastníctva: a/ v podieloch po 1/2 byt č. XX v bytovom dome súp. č. XXXX nachádzajúcom sa v S., b/ v podieloch po 1330/51076 nebytový priestor (garáž) nachádzajúci sa v tomto bytovom dome a c/ (v rovnakom podiele) spoluvlastnícky podiel 5075/710702 na pozemkoch zastavaných týmto bytovým domom (ďalej len „kúpna zmluva“). Ku kúpnej zmluve bol 27. októbra 2010 vyhotovený dodatok č. 1 (ďalej len „dodatok“). Žalobkyňa vystavila 18. novembra 2010 na meno žalovaného 1/ faktúru č. XXXXXX, v ktorej kúpnu cenu za spoluvlastnícke podiely na pozemkoch určila vo výške 3 148 € so splatnosťou 20. decembra 2010; v rovnaký deň vystavila faktúru č. XXXXXXP na zálohu kúpnej ceny vo výške 340 € so splatnosťou 20. decembra 2010. Žalobkyňou fakturovanú sumu 3 448 € žalovaní, a to napriek opakovaným výzvam, riadne a včas nezaplatili.

1.1. Vzhľadom na to, že žalovaní vzniesli námietku premlčania, súd prvej inštancie posudzoval, či došlo k premlčaniu práva, ktoré žalobkyňa uplatnila žalobou podanou 19. decembra 2013. Vychádzal z názoru, že na základe platne (zrozumiteľne a určito) uzavretej dohody účastníkov kúpnej zmluvy bola splatnosť kúpnej ceny a preddavku dohodnutá nie pri podpise zmluvy, ani nie v deň určený v zmluve; vymedzená bola (až) vo faktúrach vystavených žalobkyňou. Žalobkyňa mohla teda svoje právo uplatniť na súde po prvý raz 21. decembra 2010. Všeobecná trojročná premlčacia doba uplynula 23. decembra 2013; žaloba bola teda v danom prípade podaná pred jej skončením. Súd prvej inštancie na potvrdenie správnosti svojich záverov poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 146/2008, so závermi ktorého sa stotožnil, i keď ním, ako sám uviedol, „došlo k odklonu od skoršieho rozhodnutia“ najvyššieho súdu (R 91/2004).

1.2. Po konštatovaní, že námietka premlčania nebola žalovanými vznesená účinne, pristúpil súd prvej inštancie k posúdeniu opodstatnenosti žalobou uplatneného nároku. Dospel k záveru, že žalovaní neopodstatnene namietajú, že ich záväzok nebol dojednaný ako solidárny, v dôsledku čoho neboli riadne vyzvaní na zaplatenie predmetných súm. Ich solidarita vyplýva totiž z dodatku, v ktorom sa uvádza „kupujúci“ (v jednotnom čísle) ako ten, kto uhradí kúpnu cenu. Ide teda o prípad solidárnej zodpovednosti v zmysle § 511 ods. 1 Občianskeho zákonníka; uvedené platí o to viac, že v čase uzavretia dodatku (27. októbra 2010) už žalovaní boli manželmi (od 11. septembra 2010), preto ich záväzok je spoločný a nerozdielny (§ 145 ods. 2 Občianskeho zákonníka). I keď sú v katastri nehnuteľností vedení ako podieloví spoluvlastníci, treba vziať na zreteľ, že k povoleniu vkladu došlo 18. novembra 2010, teda už v čase trvania ich manželstva. Predmet kúpy je preto podľa § 143 Občianskeho zákonníka v ich bezpodielovom spoluvlastníctve manželov. Vzhľadom na solidárnu povahu záväzku žalovaných 1/ a 2/, ktorej si boli vedomí, mala žalobkyňa právo požadovať zaplatenie kúpnej ceny od ktoréhokoľvek z nich.

1.3. Tým, že dlh nebol splnený v lehote splatnosti faktúry (do 20. decembra 2010), sa žalovaní 21. decembra 2010 dostali do omeškania, v dôsledku ktorého im vznikla povinnosť zaplatiť žalobkyni okrem istiny 3 148 € tiež úrok z omeškania. V časti týkajúcej sa sumy 340 € považoval súd žalobu za neopodstatnenú, lebo podľa jeho názoru nedošlo k uzavretiu zmluvy (o budúcej kúpnej zmluve), ktorej sa mala táto suma týkať. O náhrade trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa ustanovení § 142 ods. 2 a § 151 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“).

2. Na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ smerujúce proti výroku rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bolo žalobe vyhovené a ktorým bolo rozhodnuté o trovách konania, Krajský súd v Trnave rozsudkom z 28. júna 2016 sp. zn. 26 Co 396/2015 rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcej časti vo veci samej zmenil tak, že žalobu zamietol; zároveň žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov konania.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že dokazovanie doplnil výsluchom účastníkov konania a zopakoval listinnými dôkazmi. Dospel k záveru, že kúpna zmluva je platná a bolo dohodnuté, že určenie času plnenia (zaplatenia kúpnej ceny za pozemky vo výške 3 148 €) sa ponecháva na vôľu veriteľa v tom zmysle, že žalobkyňa ako predávajúca určí splatnosť kúpnej ceny vo vystavenej faktúre. Pre začiatok plynutia premlčacej doby bol v súlade s ustálenou súdnou praxou určujúci deň nasledujúci po dni, v ktorom vznikol záväzok (teda nie deň nasledujúci po dni splatnosti dlhu).

2.2. Kúpna zmluva bola uzavretá 24. augusta 2010. Žalobu, doručенú súdu prvej inštancie 19. decembra 2013, treba preto považovať za podanú po uplynutí trojročnej premlčacej doby. Vzhľadom na to bola žaloba v tejto časti podaná neopodstatnene.

2.3. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil odvolací súd podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie s tým, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) v otázke okamihu začatia plynutia premlčacej doby. Podľa jej názoru je týmto dňom deň nasledujúci po dni splatnosti žalovaným doručenej faktúry. Vzhľadom na to, že žalobou uplatnené právo nebolo premlčané, malo byť žalobe vyhovené.

3.1. V danom prípade žalobkyňa postupovala v súlade s obvyklou zmluvnou praxou a zmluvnými dojednaniami. Dohodnuté bolo, že predmetná suma bude zaplatená po povolení vkladu do katastra. Zaplatenie spornej sumy nebolo ponechané na vôľu žalobkyne (predávajúcej); naopak, bolo jednoznačne

viazané na vystavenie faktúry, v dôsledku čoho žalobkyňa nemohla od žalovaných požadovať túto sumu hneď po uzavretí dodatku, prípadne pred vystavením faktúry. Žalovaní mali počas plynutia premlčacej doby dostatok času na dobrovoľné splnenie dlhu, neplnením svojich zmluvných povinností však zvolili cestu poškodzovania záujmov žalobkyne.

3.2. V závere dovolania žalobkyňa uviedla, že odvolací súd nesprávne rozhodol tiež o náhrade trov konania.

3.3. Z týchto dôvodov žiadala napadnutý rozsudok zmeniť tak, že dovolací súd potvrdí rozsudok súdu prvej inštancie a žalobkyňi prizná náhrada trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania.

4. Žalovaní vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že napadnutý rozsudok vychádza z konštantnej judikatúry najvyššieho súdu, najmä judikátu R 91/2004. Rozsudok najvyššieho súdu, na ktorý poukazuje žalobkyňa (sp. zn. 4 Cdo 146/2008) „je ojedinelou výnimkou v rozhodovacej praxi súdov“ neprekonávajúcou právny názor vyjadrený v uvedenom judikáte.

4.1. Podľa ich názoru by k premlčaniu žalobou uplatnenému práva došlo dokonca aj vtedy, ak by bol správny právny názor zastávaný žalobkyňou. V takom prípade by totiž v súlade s dohodou žalobkyne a žalovaných nastala splatnosť dlhu nasledujúci deň po doručení výzvy na zaplatenie (§ 563 Občianskeho zákonníka); za výzvy by v tomto prípade bolo potrebné považovať žalobkyňou vystavenú faktúru, a to bez ohľadu na v nej uvedený deň splatnosti. Faktúra sa do sféry žalovaných dostala najneskôr 9. decembra 2010, preto splatnosť dlhu mohla nastať najneskôr 10. decembra 2010. K premlčaniu by v takom prípade došlo najneskôr 11. decembra 2013; žalobou, ktorá bola podaná 20. decembra 2013, sa teda tak či onak uplatňuje premlčané právo.

4.2. Žalovaní poukázali na to, že v čase uzavretia kúpnej zmluvy neboli manželmi, peňažné prostriedky na kúpu boli teda uhrádzané z ich oddelených majetkov. V kúpnej zmluve nebola dojednaná solidarita kupujúcich. Vzhľadom na to nimi prevzatý záväzok mal jednoznačne povahu deleného (nie solidárneho) záväzku. Žalobkyňa pred podaním žaloby vyzvala na úhradu dlhu iba žalovaného 1/. Ak by aj išlo o solidárny záväzok (čo žalovaní popierali), právne účinnou mohla byť iba výzva adresovaná obom dlžníkom, k čomu ale v danom prípade pred podaním žaloby nedošlo - žalovaná 2/ bola na zaplatenie vyzvaná až doručenou žalobou.

4.3. Žalobkyňa má v právnom vzťahu, z ktorého vyvodzuje opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku, postavenie dodávateľa (§ 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka), lebo je investorom stavby celého bytového domu; žalovaní sú v tomto právnom vzťahu v postavení spotrebiteľov. V prípade pochybností o ustanoveniach kúpnej zmluvy preto podľa § 4 ods. 6 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 250/2007 Z.z.“) platí výklad priaznivejší pre spotrebiteľa; to v danom prípade znamená výklad v prospech premlčania dlhu.

4.4. Neobstojí argumentácia žalobkyne, podľa ktorej sa najvyšší súd v inej skutkovo a právne obdobnej veci stotožnil s právnymi názormi, ktoré zastáva v preskúmvanej veci; najvyšší súd totiž rozhodnutím sp. zn. 6 Cdo 31/2016 (na ktoré žalobkyňa poukazuje) výlučne len z procesných dôvodov odmietol neprípustné dovolanie bez toho, aby sa zaoberal meritom veci.

4.5. V závere vyjadrenia k dovolaniu žalovaní zhrnuli, že rozhodovacia prax súdov Slovenskej republiky sa ustálila na názore, podľa ktorého v prípade absencie dohody o splatnosti dlhu dochádza k premlčaniu práva z občianskoprávneho vzťahu uplynutím troch rokov odo dňa, kedy mohol veriteľ dlžníka prvý raz vyzvať na splnenie dlhu.

4.6. Z týchto dôvodov žalovaní žiadali neopodstatnené dovolanie zamietnuť.

5. Dovolanie žalobkyne bolo podané pred 1. júlom 2016. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť a dôvodnosť dovolania bez nariadenia

pojednávania (§ 443 CSP).

7. Dovolanie je procesný úkon strany adresovaný súdu. Dovolateľ ním prejavuje vôľu vyvolať účinok spočívajúci v prelomení právoplatnosti napadnutého rozhodnutia a uskutočnení meritórneho dovolacieho prieskumu.

7.1. Dovolania podané pred 1. júlom 2016, v prípade ktorých podľa vtedy účinnej právnej úpravy nebol daný dôvod ani pre zastavenie konania [napríklad vzhľadom na nesplnenie osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.)] ani pre odmietnutie dovolania [z niektorého dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 243c O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. a/ až d/ O.s.p. (napríklad preto, lebo dovolanie bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému nebol tento opravný prostriedok prípustný)] vyvolali procesný účinok umožňujúci a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

7.2. Tie dovolania podané pred 1. júlom 2016, v prípade ktorých bol podľa vtedy účinnej právnej úpravy daný dôvod na zastavenie dovolacieho konania alebo odmietnutie dovolania, tento procesný účinok nemali (porovnaj tiež I. ÚS 4/2011 a II. ÚS 172/03).

7.3. Zohľadňujúc vzájomnú koreláciu ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávnych noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok tých dovolaní uvedených v bode 7.1., ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej, právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní sa v prípade týchto dovolaní nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa, v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný [viď tiež závery vyjadrené v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. PL. ÚS 36/1995].

8. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu, ak v konaní došlo k najzávažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s. Prípustnosť dovolania proti rozsudku upravoval § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p.

8.1. Dovolanie proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu bolo prípustné v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p.

8.2. Dovolanie žalobkyne smerujúce proti zmeňujúcemu rozsudku vyvolalo v danom prípade účinok, ktorý zostáva zachovaný aj po 1. júli 2016 (§ 470 ods. 2 CSP) - dovolateľkou napadnuté rozhodnutie bolo preto možné (a tiež potrebné) podrobiť meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

I.

9. Právny poriadok platný a účinný v čase podania dovolania ukladal dovolaciemu súdu (viď ustanovenie § 242 ods. 1 O.s.p.), aby aj ex offio posúdil, či v konaní nedošlo k niektorej zo závažných procesných väd, ktoré sú uvedené v § 237 ods. 1 O.s.p. Podobne ukladal dovolaciemu súdu posúdiť, či sa v konaní nevyskytla niektorá z tzv. iných (v § 237 ods. 1 O.s.p. neuvedených) procesných väd majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

9.1. Žalobkyňa vady tejto povahy v dovolaní nenamietala a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

9.2. Opodstatnenosť dovolania žalobkyne preto nezakladajú procesné vady vymenované v § 237 ods. 1 O.s.p., ani tzv. iná procesná vada majúca za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

II.

10. Žalobkyňa v dovolaní vyslovila presvedčenie, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

10.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a

na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

10.2. Právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčať právo veriteľovi priznať (§ 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

10.3. Pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka).

10.4. Dlh musí byť splnený riadne a včas (§ 559 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

10.5. Ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal (§ 563 Občianskeho zákonníka).

10.6. Orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával (§ 5b zákona č. 250/2007 Z.z.). Spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom (§ 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné (§ 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti (§ 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti (§ 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka). V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší (§ 54 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

11. Dovolateľka tvrdí, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil v dôsledku zaujatia chybného záveru odvolacieho súdu, podľa ktorého došlo k premlčaniu práva uplatneného jej žalobou.

11.1. Premlčanie je kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého súdnu vymáhateľnosť možno odvrátiť námietkou. Zmyslom tohto inštitútu je zvýšenie istoty v právnych vzťahoch. Premlčaním právo nezaniká, iba sa závažne oslabuje. Uplatnenie námietky premlčania spôsobuje zánik súdnej vymáhateľnosti, v dôsledku čoho súd premlčané právo nemôže priznať. Základným účelom inštitútu premlčania je pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby v primeraných dobách uplatnili svoje práva (nároky) a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po časovo neprimeranej dobe nútené plniť svoje povinnosti. Zásada hospodárnosti konania vedie konajúci súd k tomu, aby prednostne posúdil v konaní vznesenú námietku premlčania vzhľadom na to, že v prípade jej oprávnenosti takýto postup vedie k rýchlemu vydaniu rozhodnutia vo veci samej, bez potreby vykonávania ďalších dôkazov (viď R 29/1983 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 82/2009, 1 Cdo 43/2009, 2 Cdo 194/2011, 3 Cdo 231/2009, 3 Cdo 187/2013, 7 Cdo 305/2014).

11.2. Premlčacou dobou sa rozumie časový úsek, v ktorom musí byť právo vykonané, inak môžu nastať účinky premlčania podľa § 100 Občianskeho zákonníka. Premlčacia doba je ustanovená konkrétnym časovým úsekom, ktorý má určený začiatok plynutia. Dĺžku premlčacej doby určuje zákon. Ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka upravuje trojročnú všeobecnú premlčaciu dobu.

11.3. Občiansky zákonník stanovuje objektívny začiatok plynutia premlčacej doby. Trojročná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Za tento deň sa všeobecne považuje deň, keď sa právo mohlo po prvý raz uplatniť na súde, teda len čo mohla byť dôvodne podaná žaloba na súd (actio nata). Ide o objektívnu možnosť vykonať právo bez zreteľa na to, či oprávnená osoba (veriteľ) by mohol právo subjektívne vykonať alebo nie, t.j. či oprávnený subjektívne vedel alebo nevedel o svojom práve.

12. Zmluvné strany sa nie vždy dohodnú na splatnosti záväzku. Okamih splatnosti práva na plnenie má

prítom rozhodujúci význam predovšetkým pre posúdenie, či a kedy nastáva actio nata, pre začiatok plynutia všeobecnej premlčacej doby (viď § 101 Občianskeho zákonníka) a pre začiatok omeškania dlžníka (§ 517 Občianskeho zákonníka).

13. Už v judikáte R 28/1984 bol prijatý záver, podľa ktorého „ak nebola doba splnenia dlhu dohodnutá ani inak ustanovená, začína premlčacia doba plynúť nasledujúcim dňom po vzniku dlhu“.

13.1. Na tomto závere sa ustálila aj neskoršia súdna prax [viď napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 25/2003, ktoré bolo neskôr publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) ako judikát R 91/2004] zotrvávajúca na tom, že ak doba plnenia nie je určená zákonom, rozhodnutím alebo zmluvou, splatnosť vyvolá veriteľ tým, že dlžníka požiada o plnenie (§ 563 Občianskeho zákonníka). Dlžník je v takom prípade povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo bol veriteľom požiadaný o jeho splnenie. Ak má veriteľ možnosť sám vyvolať splatnosť dlhu, má právo aj vykonať svoje právo vyplývajúce zo záväzku. Pre účely premlčania je preto významný prvý objektívny okamih, kedy tak môže urobiť a požiadať o plnenie. Rozhodujúcim je preto bezpochyby deň bezprostredne nasledujúci po dni, v ktorom dlh vznikol.

13.2. Uvedený právny názor bol zastávaný už v staršej právnej teórii (porovnaj napríklad publikáciu Štefan Luby: Slovenské všeobecné súkromné právo. 1 zväzok, Bratislava: Kniznica Právnickej jednoty 1941, str. 386, v ktorej sa uvádza, že plynutie času pri premlčaní začína v prípade relatívnych právnych nárokov, t.j. aj práva obligačného vtedy, ak sa stali splniteľnými, t.j. actio nata; „ak ale splatnosť závisí od vypovedania pohľadávky veriteľom, potom začne premlčanie od okamžiku vzniku pohľadávky“; obdobne viď publikáciu Štefan Luby: Občianskoprávny nárok, Bratislava: Právnické štúdie 1958, str. 270). Identický právny názor sa prezentuje aj v novej právnej teórii (porovnaj napríklad Fekete, I.: Občiansky zákonník 1. Veľký komentár, Bratislava: Eurokódex 2011, str. 498).

13.3. Na rovnakom právnom názore spočívajú aj viaceré rozhodnutia najvyššieho (okrem sp. zn. 1 Cdo 25/2003 viď sp. zn. 1 Cdo 148/2004 a sp. zn. 4 Cdo 66/2006), ale tiež krajských súdov Slovenskej republiky (viď napríklad sp. zn. 5 Co 3/2015 Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 19 Co 133/2012 Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 16 Co 667/2013 Krajského súdu v Banskej Bystrici a sp. zn. 10 Co 174/2013 Krajského súdu v Žiline).

13.4. Z hľadiska právnej komparatistiky a identity (dávnej) alebo blízkosti (niekdajšej) právnej úpravy v Českej republike dovolací súd poukazuje na rozhodnutie veľkého senátu Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 31 Cdo 3881/2009, v ktorom konštatoval, že „akokoľvek možno aj v neskoršej dobe (po prijatí R 28/1984) vysledovať v literatúre výhrady k riešeniu zvolenému v R 28/1984 (porovnaj napríklad Eliáš, K. a kolektív: Občiansky zákoník. Veľký akademický komentár, Linde Praha, a. s., Praha 2008, str. 422), veľký senát Najvyššieho súdu uvádza, že pri nezmenenej podstate stretu názorov na danú tému nie je daný dôvod na zmenu záverov obsiahnutých v R 28/1984“.

14. Opačný názor na posudzovanú otázku plynutia premlčacej doby pri neexistencii dohody o splatnosti dlhu zaujal najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 146/2008 .

14.1. V označenom rozhodnutí sa najvyšší súd odklonil od právneho názoru vyjadreného v judikáte R 28/84. Senát, ktorý rozhodnutie vydal, pripomenul, že „išlo o otázku spornú už od prijatia zákona č. 141/1950 Sb. (tzv. stredného občianskeho zákonníka)“, pričom argumentácia v predmetnom judikáte sa „obmedzila len na konštatovanie záveru, že možnosť daná veriteľovi vyvolať splatnosť záväzku nesie so sebou súčasne aj právo veriteľa vymáhať splnenie záväzku, teda možnosť svoje právo aj vykonať, pričom prvá objektívna možnosť výkonu práva je daná okamihom, keď veriteľ najskôr mohol o splnenie požiadať. Interpretácia, že možnosť veriteľa vyvolať splatnosť záväzku znamená aj jeho právo vymáhať splnenie záväzku a teda právo vykonať, vychádzala z nepravdepodobnej možnosti ako by sa mohol veriteľ zachovať, a nie z toho, ako sa skutočne zachoval. Pripúšťala začatie plynutia premlčacej doby ako procesu zániku nároku (i keď len podmieneného) skôr ako nárok vznikol, resp. ako sa zavŕšil jeho vznik v zmysle konkrétnej vynútiteľnosti (žalovateľnosti) práva, teda skôr ako sa právo mohlo reálne vykonať. Nerešpektovala tak nedostatok actio nata v čase začatia plynutia premlčacej doby a napokon pripúšťala aj možnosť, že sa premlčí záväzok, ktorý sa nikdy nestal splatným. Išlo o výklad v podstate zhodný s výkladom tejto otázky v sovietskom občianskom práve, podľa ktorého, ak splatnosť (zrok) nebola určená, nastala vtedy, keď veriteľ požiadal o plnenie, ale v tomto prípade sa premlčanie nepočítalo od splatnosti, ale od vzniku záväzku (Štefan Luby: Občianskoprávny nárok, Právnické štúdie, 1958, str.

270). Možnosť takého riešenia spornej otázky, podľa ktorého by premlčacia doba začala plynúť od splatnosti dlhu, bola v judikáte R 28/84 odmietnutá s poukazom na to, že by znamenala neprípustné posunutie začiatku plynutia premlčacej doby (v zrejmom rozpore s účelom inštitútu premlčania) prakticky na neobmedzenú dobu“.

14.2. V rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 146/2008 najvyšší súd ďalej uviedol, že „v prípade zreteľného oddaľovania výzvy na plnenie a v závislosti na konkrétnych okolnostiach by súd mohol s použitím § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka odmietnuť ochranu práva veriteľa uplatneného až po neodôvodnene dlhej dobe po vzniku záväzku. Okrem toho taký výklad ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka, ktorého výsledkom je záver o začatí plynutia premlčacej doby, ak čas plnenia nebol dohodnutý ani inak stanovený, dňom nasledujúcim po vzniku právneho vzťahu, nie je súladný so zásadou dôvery v právo, pretože pod hrozbou začatia premlčania bezprostredne po vzniku právneho vzťahu obmedzuje veriteľa v jeho práve vyplývajúcom z § 563 Občianskeho zákonníka požiadať o plnenie a tým vyvolať splatnosť záväzku podľa jeho slobodnej vôle, resp. ho núti konať spôsobom, ktorý môže byť v rozpore so skutočným záujmom účastníkov právneho vzťahu. V dôsledku toho sa právu, ktoré veriteľovi zaručuje § 563 Občianskeho zákonníka, odníma reálny obsah.“

14.3. Osobitne treba poukázať na to, že rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 146/2008 bolo zaradené na rokovanie občianskoprávneho kolégia, ktoré sa uskutočnilo 28. a 29. mája 2009 (viď Cpj. 10/2009), avšak na základe výsledku hlasovania prítomných členov tohto kolégia bolo prijaté uznesenie, v zmysle ktorého toto rozhodnutie nemá byť publikované v Zbierke.

15. Vec prejednávajúci senát už vo viacerých rozhodnutiach (viď napríklad sp. zn. 3 Cdo 56/2014, 3 Cdo 144/2014, 3 Cdo 136/2016) poukázal na to, že osobitný proces, výsledkom ktorého je prijatie niektorého judikátu kolégiom najvyššieho súdu a jeho publikovanie zákonom určeným spôsobom (v súčasnosti v Zbierke) priznáva takto publikovanému rozhodnutiu osobitný význam Výklad, ktorý sa podáva v publikovanom judikáte, nie je síce právne (de iure) záväzný, fakticky (de facto) má ale vysokú vecnú autoritu. I keď judikatúra najvyššieho súdu nie je formálne záväzná, ipso iure normatívnu silu má, a to tak vo vertikálnej línii (voči súdom nižších stupňov), ako aj v horizontálnej línii (medzi jednotlivými senátmi a kolégiami najvyššieho súdu navzájom). Judikáty R 28/1984 a R 91/2004 majú takéto atribúty.

15.1. Nemožno prehliadať podstatný rozdiel medzi rozhodnutím nepublikovaným v Zbierke (ďalej len „nepublikované rozhodnutie“) a rozhodnutím, ktoré bolo na podklade zákonom určenej procedúry navrhovania a schvaľovania osobitným orgánom najvyššieho súdu uverejnené v Zbierke. Pokiaľ nepublikované rozhodnutie najvyššieho súdu vyjadruje názor členov senátu (resp. väčšiny členov senátu) najvyššieho súdu v individuálne ním prejednávanej veci, názor vyjadrený v rozhodnutí publikovanom v Zbierke predstavuje zovšeobecňujúci názor (relevantnej väčšiny) členov kolégia najvyššieho súdu, ktoré vždy tvorí viacero senátov.

15.2. O „prekonaní“ (relevantnom završení procesu odklonenia sa od) názoru vyjadreného v publikovanom rozhodnutí (stanovisku) možno hovoriť iba vtedy, ak je toto „prekonanie“ výsledkom v zákone predpísaného postupu najvyššieho súdu (v súvislosti s tým viď § 48 CSP a tiež § 21 ods. 3 písm. a/ a b/ a § 22 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

16. Z dôvodov uvedených vyššie pod 13. zastáva vec prejednávajúci senát najvyššieho súdu názor súladný s väčšinovým názorom súdnej praxe (R 28/1984 a R 91/2014) a právnej teórie.

16.1. S názorom vyjadreným v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 146/2008 sa senát 3 C nestotožňuje. V zmysle § 563 Občianskeho zákonníka je veriteľ už od vzniku dlhu oprávnený vyzvať veriteľa na plnenie a stanoviť splatnosť dlhu. Opozitný právny názor vyjadrený v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 146/2008 podmieňuje objektívny charakter začiatku plynutia premlčacej doby, ktorý vyplýva z § 101 Občianskeho zákonníka, tým, že ho robí závislým na subjektívnom prvku - rozhodnutí veriteľa, či výzvou na zaplatenie (§ 563 Občianskeho zákonníka) vyvolá alebo nevyvolá splatnosť dlhu.

16.2. Akceptovanie názoru o viazanosti začiatku plynutia premlčacej doby na deň splatnosti dlhu a nie na deň vzniku právneho vzťahu, z ktorého dlžníkovi vznikla povinnosť na plnenie, by viedlo k neprípustnému posunutiu začiatku plynutia premlčacej doby (v zrejmom rozpore s účelom inštitútu premlčania) prakticky na neobmedzenú dobu podľa ľubovôle veriteľa.

16.3. Nesúhlas s právnym názorom, na ktorom spočíva rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo

146/2008, bol prezentovaný aj v odbornej právnickej literatúre [viď napríklad publikáciu JUDr. Jaroslav Krajčo, Občiansky zákonník pre prax (komentár), vydavateľstvo Eurounion, 2015, str. 2458, resp. 2468 a 2472].

17. V danom prípade zo spisu vyplýva, že kúpnu zmluvu uzavreli: a/ dodávateľ (obchodná spoločnosť zameriavajúca sa na realizácie stavieb občianskej a bytovej výstavby, stavebno-rekonštrukčných prác a stavieb technickej infraštruktúry) a b/ spotrebiteľia (fyzické osoby, ktoré pri uzatváraní a plnení tejto zmluvy nekonali v rámci predmetu ich obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti).

17.1. Kúpna zmluva, ktorou obchodná spoločnosť podnikajúca v oblasti vykonávania bytových a občianskych stavieb predala byt v bytovom dome nepodnikajúcim fyzickým osobám, je spotrebiteľská zmluva (§ 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

17.2. Výklad ustanovení kúpnej zmluvy, ktorý v danom prípade podal odvolací súd, zodpovedá ustanoveniam § 101 ods. 1 a § 563 Občianskeho zákonníka (a je pre žalovaných spotrebiteľov priaznivejší, ako výklad podaný súdom prvej inštancie).

18. Žalovanými podpísanú kúpnu zmluvu, ktorá bola datovaná dňom 9. augusta 2010, podpísal oprávnený konateľ žalobkyne 24. augusta 2010 (viď č.l. 177 spisu); tým dňom došlo k završeniu procesu jej uzavretia. Žalobkyňa mohla po prvý raz požiadať žalovaných o zaplatenie 3 148 € dňa 25. augusta 2010. Žaloba, ktorá bola doručená súdu prvej inštancie 19. decembra 2013, bola teda (aj v súlade s právnymi závermi odvolacieho súdu) podaná po uplynutí premĺčacej doby.

19. Dovolací súd pripomína, že výskyt rozdielnych rozhodnutí v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva (viď m. m. nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 51/2014).

19.1. Aj v rozhodovacej praxi senátov najvyššieho súdu môže byť niekedy riešenie interpretačných a aplikačných problémov (odstraňovanie nejednotností) spojené s procesom postupného zjednocovania názorov, v počiatočných fázach ktorého nie je vylúčená možnosť výskytu rozhodnutí spočívajúcich na odlišných alebo až protichodných názoroch.

19.2. Právny poriadok Slovenskej republiky predvída možnosť existencie rozdielnych právnych názorov súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach a upravuje procedúru, prostriedky a nástroje, ktoré majú zabezpečiť koherentnosť judikatúry (k tomu viď napríklad ustanovenie § 22 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Tento mechanizmus spočíva najmä v inštitúte zverejňovania súdnych rozhodnutí zásadného významu najvyšším súdom a v inštitúte prijímania stanovísk k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov plénom najvyššieho súdu alebo príslušným kolégium najvyššieho súdu.

19.3. S účinnosťou od 1. júla 2016 bol do právneho poriadku Slovenskej republiky zaradený ďalší inštitút, účelom ktorého je zjednocovanie rozhodovania senátmi najvyššieho súdu. V zmysle § 48 ods. 1 CSP platí, že ak senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní dospeje k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. V uznesení o postúpení veci odôvodní svoj odlišný právny názor.

20. Postúpenie veci veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 CSP nie je na voľnej úvahe trojčlenného senátu. Na druhej strane to ale neznamená, že trojčlenný senát musí postúpiť vec veľkému senátu najvyššieho súdu pri každom nestotožnení sa s názorom vyjadreným už skôr v inom rozhodnutí niektorého trojčlenného senátu. I keď by doslovné znenie tohto ustanovenia mohlo zvädzať a viesť k záveru, že postúpenie veci veľkému senátu je v takom prípade bezpodmienečnou povinnosťou trojčlenného senátu (viď slovo „postúpiť“, teda nie „môže postúpiť“), nie je to tak.

21. Bolo by bezpochyby v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy danej v § 48 ods. 1 CSP, pokiaľ by každá (minulá) aplikačná alebo interpretačná nejednotnosť, ktorá sa v rozhodovaní senátov najvyššieho súdu vyskytla pred 1. júlom 2016, bola však do tohto dňa úspešne prekonaná postupmi a mechanizmami vyplývajúcimi z vtedajšieho právneho poriadku (napríklad publikovaním judikátu alebo stanoviska), musela po tomto dni „nanovo“ viesť k procesu, v rámci ktorého sa uplatňujú mechanizmy a

postupy predpokladané v tomto ustanovení CSP. Uvedené konštatovanie je opodstatnené o to viac v prípade (ojedinelých) právnych názorov vyjadrených v takom rozhodnutí trojčlenného senátu najvyššieho súdu, ktoré bolo v čase pred 1. júlom 2016 zaradené na rokovanie kolégia najvyššieho súdu s návrhom na jeho publikovanie v Zbierke, ktorý však kolégium zamietol.

21.1. Právnu úpravou, ktorá je obsiahnutá v § 48 ods. 1 CSP, sa sledoval cieľ pokryť v praxi prípady, v ktorých (trojčlenný) senát najvyššieho súdu dospeje k záveru, že „je“ dôvod na zmenu (na odklonenie sa od konštantnej línie rozhodovania). Senát, ktorý dospeje k tomuto záveru, je povinný postúpiť vec veľkému senátu.

21.2. Na druhej strane ale účelom tohto ustanovenia bezpochyby nie je to, aby bola veľkým senátom posudzovaná správnosť názoru trojčlenného senátu, podľa ktorého „nie je“ dôvod na zmenu doterajších právnych náhľadov a rozhodovacej praxe ustálenej v minulosti prijatím judikátu (alebo stanoviska) publikovaného v Zbierke. Trojčlenný senát, ktorý zastáva tento názor, nie je povinný postúpiť vec veľkému senátu.

21.3. Samozrejme, pokiaľ ešte v určitej právnej otázke nedošlo k prijatiu (publikovaniu) stanoviska alebo judikátu, prípadne ešte nebolo vydané rozhodnutie veľkého senátu, má povinnosť postúpiť vec veľkému senátu ten trojčlenný senát najvyššieho súdu, ktorý sa mieni názorovo odchyliť (odkloniť) od skoršieho rozhodnutia iného senátu najvyššieho súdu.

21.4. Ak teda trojčlenný senát zistí, že iný senát zaujal v určitej otázke odlišný názor, ktorý vec prejednávajúci senát nezdieľa, má dve možnosti: I. buď sa stotožní so starším právnym názorom (už ustáleným v praxi na základe publikovaného judikátu, stanoviska alebo na základe rozhodnutia veľkého senátu) a svoje rozhodnutie založí na tomto názore, alebo II. vec postúpi veľkému senátu.

22. Senát najvyššieho súdu, ktorý koná v danej veci, sa stotožňuje so závermi vyjadrenými v judikátoch R 28/1984 a R 91/2004, preto vec nepostúpil veľkému senátu v zmysle § 48 ods. 1 CSP.

23. Podľa presvedčenia dovolacieho súdu, ktorý v preskúvanom prípade zotrval na opodstatnenosti a pretrvávajúcej aktuálnosti záverov doterajšej judikatúry, žalobkyňa v dovolaní nepodložene uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.; jej dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej preto zamietol ako neopodstatnené (§ 448 CSP).

III.

24. Dovolaním žalobkyne v časti smerujúcej proti výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania je napadnuté rozhodnutiu, ktoré je síce súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, má ale charakter uznesenia (viď tiež ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 3 Cdo 235/2008, 3 Cdo 464/2015, 3 Cdo 14/2014) a tento charakter nestráca, i keď s meritórnym rozhodnutím vo veci súvisí a je do neho pojaté (§ 167 ods. 1 O.s.p.).

24.1. Žalobkyňou podané dovolanie nesmeruje v tejto časti proti uzneseniu majúceho znaky tých uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., proti ktorým bolo dovolanie podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 prípustné; navyše, dovolanie proti uzneseniu o trovách bolo v zmysle § 239 ods. 3 O.s.p. neprípustné. Vzhľadom na to, že vady konania uvedené v § 237 ods. 1 O.s.p. neboli dovolateľkou tvrdené a v dovolacom konaní ich existencia ani nevyšla najavo, treba konštatovať, že dovolanie žalobkyne v tejto časti nevyvolalo procesný účinok umožňujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

24.2. Najvyšší súd preto dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

IV.

25. Žalovaní boli v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešní (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol im nárok na náhradu trov konania proti žalobkyni. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.